

Forsøg med selvejende folkeskoler

Folkeskolens forældre skal have ret til at udfordre kommuner, der vil eller allerede har nedlagt folkeskoler helt eller som selvstændige enheder.

Indledning:

Fra 2007 til 2017 har kommunerne nedlagt folkeskoler på omkring 225 matrikelnumre i Danmark. I samme periode har kommunerne nedlagt yderligere omkring 275 undervisningssteder som selvstændige folkeskoler. Disse 275 undervisningssteder er i dag typisk afdelingsskoler uden eget skoledistrikt og uden selvstændig skoleleder og skolebestyrelse.

I dag (Medio 2017) er der omkring 1100 folkeskoler tilbage i Danmark.

Udviklingen betyder, at skolens forældre lokalt mister indflydelse på folkeskolen. Antallet af forældrevalgte skolebestyrelsesmedlemmer, der er medlem hos Skole og Forældre, er eksempelvis faldet fra omkring 8500 i 2011 til 6500 i 2017.

Udviklingen med større (afdelings-)skoler og færre skolebestyrelsesmedlemmer har populært sagt betydet en udvikling væk fra folkets skole og hen mod kommunens skole. Samtidig har en del kommuner reelt privatiseret skoledriften i landdistrikterne, hvor der er åbnet mange frie grundskoler som følge af kommunale skolelukninger.

Motivering af forslaget om Fri Folkeskoler

I dag er incitamentsstrukturen på folkeskoleområdet, at det billigste og stadig lovligt for en kommunalbestyrelse er at nedlægge alle folkeskoler i kommunen undtagen én. Desværre er udviklingen også i praksis gået i denne retning.

I flere – også geografisk store kommuner - er der i dag kun få eller en enkelt selvstændig folkeskole tilbage, eksempelvis Lolland Kommune, hvor der nu kun er to skoler tilbage – Distriktsskole Øst og Distriktsskole Vest.

Det er uheldig med en incitamentsstruktur, der understøtter nedlæggelsen af flest mulige folkeskoler. Det giver forringet forældreindflydelse, lange skoleveje for eleverne, mindre bæredygtige lokalsamfund, en vandring af elever fra folkeskolerne til de frie grundskoler og mange steder et farvel til den lokale folkeskole.

I dag lukker mange kommuner folkeskoler, uanset om der opstår friskoler umiddelbart bagefter (Se fx i Hjørring Kommune, hvor 7 ud af 9 friskoler er opstået på baggrund af lukning af folkeskoler) eller omdanner selvstændige folkeskoler til afdelingsskoler uden reelle pædagogiske eller økonomiske begrundelser. Skole og Forældres oplevelse er, at kommunernes beslutningsgrundlag ved skolelukninger i en del tilfælde er mangelfuldt.

Skole og Forældre mener derfor det er nødvendigt med en modvægt til den nuværende incitamentsstruktur. Foreningens nye forslag om selvejende folkeskoler – se nedenfor - vil kunne udgøre denne modvægt.

Ny skoletype: Selvejende folkeskole

Efter Skole og Forældres opfattelse er der på baggrund af de mange skolelukninger brug for at forstærke folkets indflydelse på folkeskolen og motivere kommunerne til at forsøge at bevare flere folkeskoler, end tilfældet har været de sidste mange år.

Derfor foreslår Skole og Forældre at introducere en ny skoletype, en **selvejende folkeskole**:

En selvejende folkeskole kan oprettes af forældrene til børn på afdelingsskoler, hvor der ikke er en skoleleder og en skolebestyrelse, og kan også oprettes, hvis kommunen beslutter at nedlægge en folkeskole eller en afdelingsskole.

Forældre med børn på en afdelingsskole eller lukningstruet folkeskole gives hermed en udfordringsret, så skolebestyrelsen kan overtage driften af skolen og blive til en selvejende folkeskole.

En Selvejende folkeskole er karakteriseret ved følgende:

- Kommunen forpligtes til at finansiere driften af en selvejende folkeskole med et tilskud, der svarer til den kommunale udgift til folkeskolen pr. elev, samt give den nye bestyrelse brugsret til skolens bygninger
- Er omfattet af folkeskoleloven, undtagen de nødvendige tilpasninger som følge af øget selvstændighed
- Har en selvstændig skolebestyrelse med en sammensætning svarende til den nuværende lovgivning
- Skolebestyrelsen hyrer og fyrer skolelederen og den øvrige ledelse
- Skolebestyrelsen er ansvarlig i forhold til overholdelsen af folkeskoleloven
- Kommuner og Undervisningsministeriet fører tilsyn med den nye skoletype.

Hvis de lokale forældre har krav på at overtage afdelingsskoler og lukningstruede folkeskoler til samme udgift, som det koster kommunen selv at drive skolerne, vil kommunerne motiveres til at overveje skolelukninger og afdelingsskoler i langt højere grad end tilfældet er i dag, ligesom også børn i landdistrikterne sikres adgang til at gå på en folkeskole i nærheden af hjemmet.